

Hoe groen blauw kan helpen

De zes groene leefomgevingen van morgen besproken

Groen kan een belangrijke rol spelen bij het beperken, reguleren en zelfs compenseren van wateroverlast. Bij boomkwekerij M. van den Oever hebben ze zo hun eigen ideeën over de vraag hoe meer natuurlijke keuzes watermanagement eenvoudiger kunnen maken. Zij zien zichzelf als leefwereldverbetters en hebben zes nieuwe, groene leefomgevingen van morgen gedefinieerd. Algemeen directeur Marwin Dekkers licht ze toe.

Auteur: Guy Oldenkotte

Van alle uitdagingen waar Nederland mee te maken heeft, blijven water en overvloedige neerslag het grootste probleem. Het verhogen van de dijken of de rioleringscapaciteit is al lang niet meer voldoende. Wie de aanpak van wateroverlast serieus wil nemen, zal het als onderdeel van een groter geheel moeten bekijken. 'Met een groenere basisgedachte kan veel worden bereikt', zegt Marwin Dekkers van Boomkwekerij M. van den Oever. 'Het kan een oplossing bieden tegen hittestress of tegen de enorme piekbelasting tijdens hoosbuien.' Het toverwoord is 'integraal denken', zo

merkt hij op. 'Men moet anders naar de infrastructuur gaan kijken. Ook de beoogde groene waarde zou direct aan het begin van het project meegenomen moeten worden, gebaseerd op specifieke boom- en groenkeuzes.' Om u daarbij te helpen, definieert M. van den Oever de volgende zes nieuwe, groene leefomgevingen.

Levend groen

Groen in de woonomgeving is een ideaal middel om verdroging en vernatting te voorkomen. Een groen dak, bijvoorbeeld, kan een buffer van zo'n

twintig liter neerslag per vierkante meter bieden. Dat helpt om de piekbelasting te reduceren. In omgevingen zonder veel groen wordt 55 procent van de neerslag horizontaal afgevoerd. Van die neerslag infiltreert 10 procent in de oppervlakte, terwijl slechts 5 procent daadwerkelijk in de bodem infiltreert. Ook is de verdamping slechts 30 procent. Als diezelfde omgeving groen is, stijgt die evapotranspiratie naar 40 procent. Belangrijker is echter dat slechts 5 procent van het water horizontaal wordt afgevoerd, omdat 25 procent in de oppervlakte infiltreert en nog eens 25 procent

6 min. leestijd

ACTUEEL

verder in de bodem verdwijnt, mede dankzij het bodemleven. Bovendien hebben de bomen zelf naar schatting zo'n 5 procent waterbergend vermogen. Dat is één van de redenen waarom bomen hittestress kunnen reduceren en energie kunnen besparen. Cijfers hierover wijzen op 8 tot 15 procent besparing. De waarde stijging van huizen in een groene omgeving wordt eveneens geschat op 10 tot 15 procent. Voor bewoners in de buurt van het Vondelpark in Amsterdam was dat voldoende aanleiding om het onderhoud van het park in eigen hand te nemen. Uit vrees voor verlies van het park en de gevolgen daarvan voor hun vastgoed, vormden zij een stichting, toen de gemeente niet langer in staat bleek het park voldoende te onderhouden. De prijzen voor vastgoed in de buurt van het Vondelpark zijn sindsdien alleen maar toegenomen. De gemeente Amsterdam heeft daar zeker van meege profiteerd dankzij de hogere OZB-inkomsten.

Recreatief groen

Op warme dagen trekken mensen massaal naar waterplassen of naar de kust om zich te ontspannen en te verkoelen. Daarbij nemen ze de verkeersoverlast en drukte rond deze populaire locaties voor lief. Parken met natuurlijke waterpartijen of wadi's bieden echter een net zo goed, misschien zelfs wel beter alternatief. Ook hier kan het Vondelpark in Amsterdam als voorbeeld worden genomen. Het is het ontspanningspark bij uitstek. De directe omwonenden en inwoners van Amsterdam, maar ook van daarbuiten, kunnen er hun vrije tijd doorbrengen. De schaduwwerking en verdamping van een boom verlaagt de buitentemperatuur met zo'n 7 graden, waardoor het aangenaam is in een park. Daardoor kan het

Marwin Dekkers

verblijf in een park op warme dagen verkoelender werken dan het opzoeken van het strand of een plas. Bovendien reduceert één boom jaarlijks de CO₂-belasting van 250 km autorijden; verblijf in een park draagt dus actief bij aan het reduceren van CO₂, terwijl het filerijden naar een strand het probleem alleen maar groter maakt.

Gastvrij groen

Een goede samenwerking en een integrale aanpak tussen overheid en lokale ondernemers zijn nodig om de consument te verleiden tot consumeren en besteden. In een groene omgeving voelen mensen zich gelukkiger en blijer en kunnen ze interactiever zijn. Ze gaan daardoor ook meer besteden. Wanneer de overheid het voortouw neemt en het nieuwe Gastvrij groen-beleid definieert, volgen de ondernemers wel, zo bewijst de praktijk. In elke winkelstraat zijn er mogelijkheden om stukken openbare ruimte te vergroenen met perken en bomen die zorgen voor een uitnodigend groen beeld, betere waterinfiltratie, hittestressreductie en zelfs de terugkomst van insecten en vlinders in de stad. Daarnaast zorgt een uitdagende, verzorgde groene centrumomgeving voor een langere verblijfsduur en daardoor een hogere omzet en consumptie.

Helend groen

Midden jaren 80 ontstond het besef dat uitzicht op een groene omgeving mensen helpt om sneller te herstellen. Sinds 2017 adviseert de Gezondheidsraad de gemeenten hierin actief.

Gemiddeld kunnen patiënten in een ziekenhuis die een groene omgeving zien en ervaren, drie dagen eerder naar huis. Doordat bomen fijnstof filteren en chemische verontreiniging opnemen, zorgen ze voor gezondere lucht. Volgens de berekeningen verlaagt elke boom in Nederland de kosten voor de zorg met € 41.

Patiënten die eerder uit het ziekenhuis worden ontslagen, hebben minder pijnmedicatie nodig. Jaarlijks komt er bijna 20 ton geneesmiddelen en een vergelijkbare hoeveelheid röntgencontrastmiddelen in het riool terecht: dit is de belangrijkste bron van watervervuiling. Naar schatting 80 procent van de medicijnen in het water is afkomstig van woonwijken. Zo'n 20 procent belandt in het riool via het afvalwater van zorginstellingen. Als een groene omgeving kan bijdragen aan een sneller herstel van patiënten en aan minder medicijngebruik, heeft dat ongetwijfeld een positieve uitwerking op de kwaliteit van het oppervlaktewater in Nederland en op de intensiteit waarmee het moet worden gereinigd. De Vrije Universiteit Amsterdam doet momenteel onderzoek naar het fenomeen 'groene gezonde ziekenhuizen'. Het resultaat van dat onderzoek wordt in 2019 gepubliceerd. Daarnaast zal er een kenniscentrum worden opgericht.

Productief groen

Het is bekend dat groen een positieve invloed heeft op het welbevinden van mensen, dus ook van de werkende mens. Uit diverse studies van universiteiten in vier verschillende landen blijkt

Het water in het Vondelpark in Amsterdam is een aantrekkelijke plek om te ontspannen.

Trottoirbanden zijn niet altijd de oplossing.

telkens dat de aanwezigheid van groen op of nabij de werkplek de arbeidsproductiviteit wel 17 procent kan verhogen. De winst is het grootst bij kenniswerkers. Dat is de duurste categorie werknemers. Zij zijn zich bewust van het belang van groen en hechten daar een hoge waarde aan. Een werkomgeving die bestaat uit zowel 'groen' als 'blauw' helpt hun productiviteit te verhogen en hun stress te verlagen. Ook helpt het een gezonde werkomgeving te creëren door lucht te zuiveren, geluid te dempen en reflectie die afleidend werkt, te verminderen.

Infragroen

Een volwassen boom kan minstens 300 liter water verbruiken op een zonnige dag. Een populier verbruikt zo'n 1500 liter water per etmaal, terwijl

een volwassen beuk zelfs 2600 liter water kan verbruiken. Het waterbergend vermogen van (grote) bomen draagt dus bij aan een verlaging van de kosten voor watermanagement. Door in groen te investeren, verdwijnt de noodzaak om extra grote rioolbuizen te gebruiken en de waterzuivering uit te breiden om een wijk klimaatbestendig te maken. Bomen en retentiebekkens langs wegen met gras en struiken (wadi's), helpen om water te laten infiltreren of te verdampen. Ook bevordert groen het zuiveren van water. Een hectare water met wilgen en riet levert de gemeenschap wel vier keer zoveel op als een hectare landbouwgrond. Riet en wilgen zorgen voor zuiver water en gezonde lucht.

Een voorwaarde is wel dat er op een andere manier naar groen wordt gekeken. De drang om groen te scheiden van het verkeer door middel van trottoir-

banden, werkt waterpiekbelasting in de hand. Met een slimme keuze kan veel meer worden bereikt, net als een kritische noot bij de noodzaak om altijd maar op te hogen met banden. Verlagen kan soms beter werken.

Denk out of the box

De nieuwe Omgevingswet die in 2021 van kracht wordt, noemt Dekkers een eerste goede stap om groen beter te verankeren in de inrichting van de samenleving. 'De wet bundelt bijvoorbeeld 26 bestaande wetten voor onder meer bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Ook zal er voortaan nog maar één loket zijn waar de burger direct terecht kan voor verbeteringen en ideeën met betrekking tot zijn leefomgeving.'

Om groen goed te laten integreren en te maximaliseren, pleit hij voor een integrale aanpak. 'Ik vind het verstandig om multidisciplinaire teams samen te stellen wanneer een omgeving opnieuw moet worden ingericht. Dat lijkt ook een trend te worden, want bij de opleiding Urban green development van het Wellant College in de Randstad en bij de HAS doen ze dat ook in toenemende mate. Wij zetten nu jonge marketeers, industrial designers, sociologen en groeninrichters bij elkaar om de openbare groene inrichting te verbeteren. Dat zijn niet direct beroepsgroepen die voor de hand liggen bij de groene inrichting, maar deze mensen kijken op een andere en frisse wijze naar de openbare ruimte. Ze leggen andere verbanden.' Dekkers wijst erop dat Van den Oever een eigen groene bibliotheek heeft, waar belangstellenden kennis kunnen maken met de groene en blauwe voordelen die bomen bieden. 'Onze groenxylotheek is een mobiel kennis- en inspiratiecentrum voor vergroening en verduurzaming van wijken en bedrijfsterreinen. Participerende bewoners en ondernemers vullen deze rol perfect in en leveren zo een wezenlijke bijdrage aan het ontwerp en de gebruikersfunctie van de directe omgeving waarin ze wonen, werken en verblijven.'

Zit u zonder ideeën om de overlast van water efficiënt en betaalbaar aan te pakken? Kijk eens wat verder en probeer het eens anders te benaderen. Door blauw met groen te combineren, kunnen de dominantie en de gevolgen van zwart en rood doorbroken worden.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7221